

PÅLITELIGHETEN *til*
APOSTATERS VITNESBYRD
OM NYE
RELIGIØSE BEVEGELSER

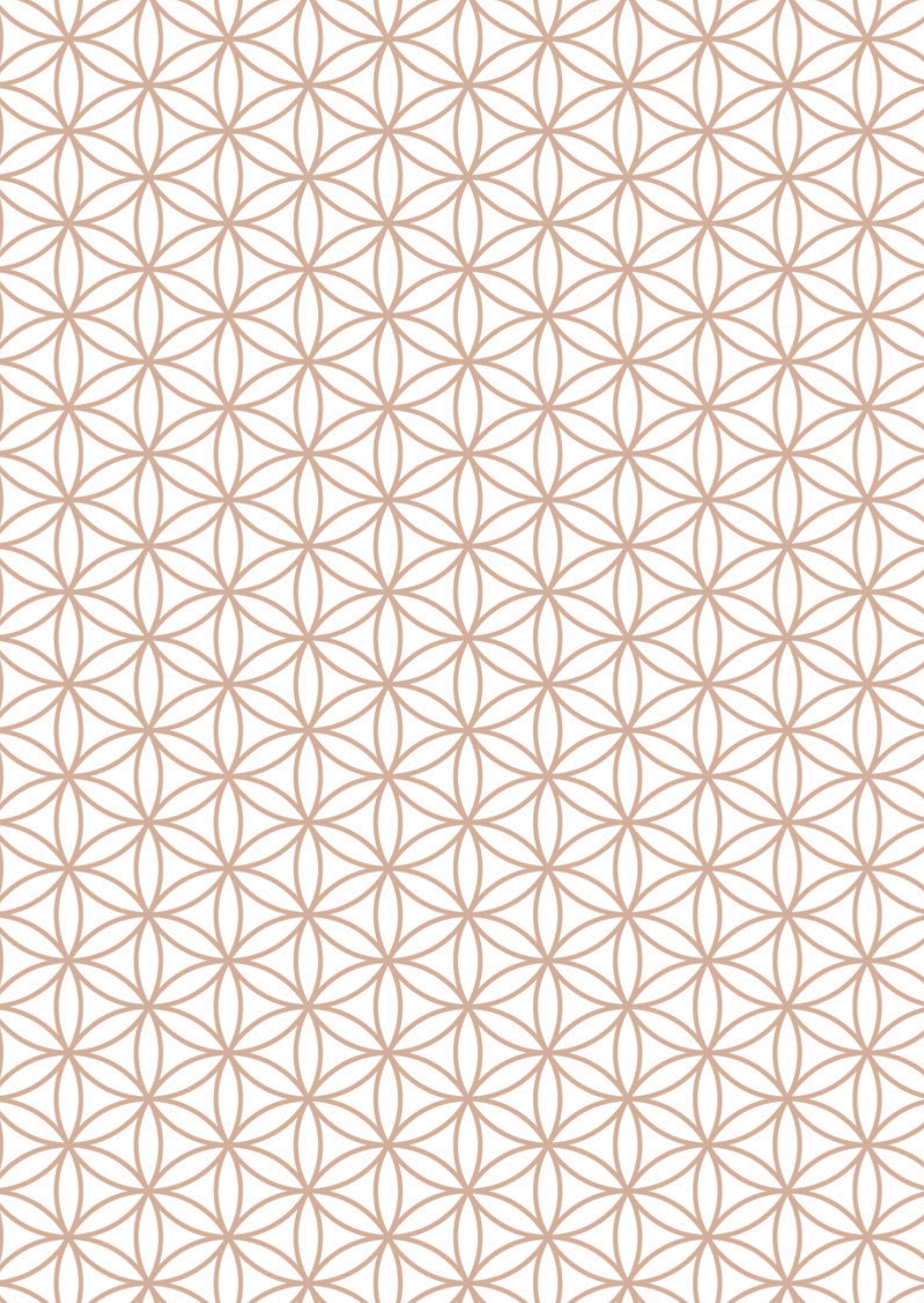
Lonnie D. Kliever, ph.d.
Professor i religionsstudier
Southern Methodist University
Dallas i Texas i USA
24. januar 1995

PÅLITELIGHETEN *til*
APOSTATERS VITNESBYRD
OM NYE
RELIGIØSE BEVEGELSER

PÅLITELIGHETEN TIL APOSTATERS VITNESBYRD
OM NYE RELIGIØSE BEVEGELSER

INNHold

I.	Faglig bakgrunn	1
II.	Oppdrag	2
III.	Apostasi i fortiden	3
	III.I. Apostasi i hellenistisk judaisme	3
	III.II. Apostasi i hedenske religioner	4
	III.III. Apostasi i den kristne kirke	4
IV.	Apostasi i nåtiden	6
	IV.I. Forskjellige måter å gå sin vei på	6
	IV.II. Taktikk for gjeninntreden	8
V.	Konklusjoner	9

Lonnie D. Kliever, ph.d.
Professor i religionsstudier
Southern Methodist University
Dallas i Texas i USA
24. januar 1995

PÅLITELIGHETEN *til* APOSTATERS VITNESBYRD OM NYE RELIGIØSE BEVEGELSER

I. FAGLIG BAKGRUNN

Jeg mottok en bachelorgrad *magna cum laude* i psykologi fra Hardin-Simmons University i 1955. Jeg fullførte Master i Teologi *cum laude* på Union Theological Seminary i New York i 1959. Jeg mottok en filosofisk doktorgrad i religion og filosofi fra Duke University i 1963.

Jeg har tidligere hatt heltidsstillinger ved Det filosofiske fakultet ved University of Texas i El Paso fra 1962–65, ble forfremmet til førsteamanuensis ved religionsfakultetet ved Trinity University i San Antonio fra 1965–69 og ved fakultetet for religionsstudier ved University of Windsor i Ontario i Canada fra 1969–75, før jeg ble forfremmet til professor. Siden 1973 har jeg vært ansatt som professor i religionsstudier ved Southern Methodist University, og var dekan ved fakultetet for religionsstudier fra 1975–86 og fra 1993 og frem til nå.

Jeg har lenge vært vel et ansett medlem i American Academy of Religion, Society for the Scientific Study of Religion, American Theological Society, Canadian Society for the Study of Religion, Canadian Theological Society og Council on the Study of Religion, og jeg har bekledd et nasjonalt embete, ledet fagkomiteer og sittet i redaksjonsstyrer i de fleste av disse fagsammenslutningene.

Jeg er religions- og kulturfilosof med spesiell kompetanse i religioner i moderne tid. Som sådan er jeg primært opptatt av de skiftende formene for religiøs tro og praksis i både tradisjonelle og nyere religiøse bevegelser etter hvert som disse eldre og nyere religionene

responderer på utfordringene og forandringene i det moderne liv. Jeg underviser regelmessig på flere kurs på ulike trinn i sammenlignende, filosofisk og samfunnsvitenskaplig studium av religion på Southern Methodist University. Jeg utfører også et vedvarende program med forskning og publisering innenfor mitt spesialområde, og har utgitt fem bøker som omhandler moderne religiøse tankeretninger, med titlene *Radical Christianity* (1968), *H. Richard Niebur* (1977), *The Shattered Spectrum* (1981), *The Terrible Meek: Essays on Religion and Revolution* (1987) og *Dax's case: Essays in Medical Ethics and Human Meaning* (1989), samt en rekke artikler i ledende fagtidsskrifter som *Harvard Theological Review*, *Journal of Religion*, *Journal of the American Academy of Religion*, *Studies in Religion*, *Religion in Life*, *Religious Studies Review* og *Journal for the Scientific Study of Religion*.

Som spesialist i nye religioner har jeg foretatt en omfattende vitenskapelig undersøkelse av Scientologykirken. Jeg har lest de fleste av de større teoretiske tekstene som L. Ron Hubbard har skrevet og utgitt, gått gjennom mange av de tekniske og administrative bulletengene utarbeidet av Hubbard og Kirkens administrative og kirkelige ledere samt undersøkt representative eksempler på opplæringsmanualene som brukes av lærere og studenter på forskjellige kurs som Kirken tilbyr. Jeg har også lest et antall journalistiske og vitenskaplige studier av Scientologykirken. Dessuten har jeg snakket med praktiserende scientologer og besøkt deres Kirke på 46th Street og Celebritetssenter på 82nd Street i New York City, deres Flag serviceorganisasjon i Clearwater i Florida og deres Celebritetssenter i Dallas.

II. OPPDRA

Jeg har blitt bedt av Scientologykirken om å komme med en sakkyndig uttalelse om to generelle spørsmål: (1) Forekomsten av apostasi i nye religiøse bevegelser; og (2) Troverdigheten av apostaters uttalelser om sine tidligere religiøse anskuelser og praksiser. Disse to spørsmålene er av avgjørende betydning for en riktig forståelse av nye religiøse bevegelser, fordi det ofte henvises til slike apostater som troverdige informanter om sine tidligere anskuelser og praksiser – i kritiske medieoppslag og til og med i vitenskapelige studier av ikke-tradisjonelle religiøse bevegelser. Dessuten har et begrenset antall apostater gått til søksmål med krav om skadeserstatning, der de på forskjellige måter anklager sine tidligere religiøse samfunn for villedende og bedrageriske praksiser eller fysisk og emosjonell tvang. Deretter har disse individuelle saksøkerne ofte tjent som ekspertvitner i andre saker som er anlagt mot nye religioner, enten av myndighetsinstanser eller av fiendtlige dissidenter.

Den spesielle oppmerksomheten mediene gir apostater fra nye religiøse bevegelser og deres tilflukt til domstolene for påstått skade de har lidt i hendene på sine tidligere religiøse grupper, innebærer

en dyptgående forandring av offentlighetens holdning overfor og behandlingen av apostater i dette århundret. I fortiden ble apostater likefrem fordømt for å oppgi sin tro. Straffetiltakene som den avviste religiøse gruppen iverksatte mot apostaten, ble faktisk ofte forsterket av statens makt. I kontrast til dette har apostatene i de senere år vært mer tilbøyelige til å iverksette straffetiltak mot den religiøse gruppen, noen ganger med lovens støtte. Apostater fra nye religiøse bevegelser blir ofte betraktet som ofre snarere enn som forrædere, som følge av de bitre negative historiene de forteller om sin religiøse fortid. Men spørsmålet er om disse apostatenes beretninger er pålitelige rapporter om deres tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter.

Scientologykirkens særlige interesse i spørsmålet om apostaters pålitelighet er basert på det faktum at den har vært et mål for apostatbaserte «medieavsløringer» og sivile søksmål. I påvente av den fullstendige diskusjonen som følger, er jeg på grunn av min egen yrkesopplæring og vitenskapelige forskning, overbevist om at apostater ikke *ukritisk* bør aksepteres av massemediene, academia, rettssystemet eller myndighetsinstanser som troverdige kilder til informasjon om nye religiøse bevegelser. Apostaten må alltid betraktes som en person som er predisponert for å gi en forutinntatt redegjørelse om de religiøse anskuelsene og praksisene til hans eller hennes tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter.

III. APOSTASI I FORTIDEN

Ordet «apostasi» er en omskrivning av det greske *apostasia*, som opprinnelig betegnet opprør eller tilbaketrekning. Brukt i religiøs sammenheng betegner det at en person med vitende og vilje forlater sin religion. Apostasi er nært knyttet til kjetteri, hvor avvisningen av ortodokse til fordel for heterodokse anskuelser og praksiser innenfor en gitt religion blir ansett som en kategorisk fornektelse av den sanne religion. Som sådan må apostasi forstås som en offentlig snarere enn en privat foreteelse. Apostasi er ikke et spørsmål om privat religiøs tvil eller å slutte å følge religiøse praksiser. Apostasi er en offentlig fornektelse og fordømmelse av ens tidligere religiøse anskuelser og praksiser. Apostaten forlater ofte én religion til fordel for en annen, men kan også fornekte all religion helt og holdent.

III.I. APOSTASI I HELLENISTISK JUDAISME

Den hebraiske Bibelen fordømmer på det kraftigste den nasjonale apostasien til de gamle israelittene, som igjen og igjen falt tilbake til den polyteistiske religion og kultur som de sprang ut av. De første handlinger med individuell apostasi forekom imidlertid under Antiochus Epifanes' regjeringstid (ca. 175–164 fvt.), da denne hedenske keiseren tvang mange jøder til å fornekte sin dyrkelse av Gud til fordel for greske guder. En lidenskap for hellenistisk kultur hadde stor fremgang

i jødisk religion og kultur frem til makkabeeroppstanden, som lyktes i å gjenopprette jødisk lov og jødisk nasjonalisme. Sporadisk apostasi fortsatte, men slik oppgivelse av jødisk lov ble møtt med den skarpeste fordømmelse innenfor det jødiske samfunnet.

Under senere romersk styre fikk jødene lov til å praktisere sin religion fritt under et jødisk tetrarkis nominelle politiske styre. Sekteriske bevegelser blomstret gjennom denne perioden, ingen mektigere enn den kristne bevegelsen som med tiden skilte seg helt ut fra judaismen. Sektmedlemmer og kristne ble fordømt som apostater. Hertil kommer at et slikt apostasi ble fordømt både i politiske og religiøse vendinger, for blant jødene var religion og borgerrett ikke til å skille fra hverandre. Apostasi ble sett på som en forbrytelse mot staten og en synd mot Gud. Apostaten ble nektet både frelse og borgerrett.

III.II. APOSTASI I HEDENSKE RELIGIONER

Generelt var ideen om eksklusivitet fremmed for greske og romerske religioner, gitt deres polyteistiske natur. De hedenske kultene utstøtte ikke medlemmer som fulgte rivaliserende religiøse tradisjoner eller filosofiske kretser. Men ofte ble gudene i de hedenske religioner offisielt anerkjent av de sivile myndigheter og identifisert med statens velferd. I slike tilfeller ble oppgivelsen av politisk sanksjonerte religioner møtt med offentlig kritikk og til og med statsunderstøttet forfølgelse. I det greske Østen ble kristne anklaget for ateisme fordi de avviste folkets guder. I det latinske Vesten ble kristne anklaget for å oppgi sine forfedres religion. Ut fra begge anklager ble de tidlige kristne som nektet å respektere statens guder, fordømt og ofte forfulgt for opprør mot staten. Kort sagt, apostasi ble bare et problem i det hedenske samfunnet når dets nedarvede skikker eller dets offentlige guder ble avvist.

III.III. APOSTASI I DEN KRISTNE KIRKE

Mange tidlige jødiske og hedenske konvertitter til kristendommen fortsatte med å overholde jødisk rituell lov eller delta i hedenske religiøse festivaler. I begynnelsen ble fortsettelsen av gamle religiøse skikker ikke betraktet som apostasi. Apostasi ble først et tydelig problem da den kristne kirke hadde skilt seg ut fra jødiske og gnostiske former for kristendom. Allerede i Det nye testamente forbindes apostasi med de falske lærere og profeter hvis komme vil signalisere den apokalyptiske endetiden. I de første århundrene var apostasi stort sett et internt problem mens ortodoks kristendom skilte seg fra kjetterske og skismatiske bevegelser. Men med Konstantins omvendelse ble apostasi en offentlig forbrytelse som var straffbar ifølge loven. På den måten begynte et mer enn tusen års gjensidig samarbeid mellom kirke og stat. Staten brukte sverdets makt til å beskytte kirken mot apostasi, og kirken brukte skriftens makt til å beskytte staten mot opprør. Apostater ble fratatt både borgerrettigheter og religiøse rettigheter.

Den åpne oppgivelsen av kristendommen var sjelden der hvor båndet mellom kirke og stat var sterkt, men selv skjulte apostatbevegelser ble aktivt undertrykt. Tortur ble brukt fritt til å fremtvinge tilståelser og til å tilskynde avsvergelser. Apostater og skismatikere ble utstøtt fra kirken og forfulgt av staten.

Apostasi i stort omfang har også funnet sted i den kristne historie. Den såkalte «store skisma» mellom østlig ortodoksi og vestlig katolisisme i det åttende århundret markerte den første store splittelsen innenfor kristendommen, hvilket resulterte i gjensidig ekskommunikasjon. Den protestantiske reformasjonen i det 16. århundret satte igjen kristne opp mot kristne. Hver sekterisk gruppe påstod å ha gjenfunnet den autentiske troen og praksisen i Det nye testamentets kirke, og henviste dermed rivaliserende versjoner av kristendommen til statusen apostasi.

Dessuten brukte de av de protestantiske kirkene som hadde territorielt monopol, våpnene religiøst godkjent ekskommunikasjon og politisk støttet forfølgelse mot rivaliserende grupper som gjorde krav på å representere den autentiske kristendommen. Først med avslutningen av religionskrigene og vedtaket av edikter om toleranse ble slik aktiv politisk undertrykkelse av apostasi brakt til opphør. Formelle og uformelle religiøse sanksjoner ble fremdeles pålagt, og varierte fra ekskommunikasjon og arveløshet til sensur og sosial utstøting.

Som dette korte overblikket viser, har fordømmelsen av apostater fungert som en «legitimeringsstrategi» for alle de religioner i fortiden som har fremsatt eksklusive krav om å være den eneste religionen som har den korrekte religiøse tro og praksis. I nasjonale og territoriale områder hvor politisk og religiøs lojalitet var ett, ble både juridiske og religiøse sanksjoner iverksatt mot apostasi. Apostaten ble fratatt både borgerskap og frelse. Som sådan ble apostaten ansett som en person som spredde falskhet og umoral, som truet det religiøse samfunnets renhet og stabiliteten i den politiske orden.

Apostasi ble mindre og mindre et problem i den moderne verden i takt med at religiøse tradisjoner slakket av på sine dogmatiske krav og det sekulære samfunn skilte seg av med religiøs støtte. Aksepten for religiøs pluralisme og privatiseringen av religiøs tro i dette århundret befridde i stor grad folk som byttet religion, fra det juridiske og religiøse hatet mot apostatene. Ganske sikkert beholder Den romersk-katolske kirke fremdeles våpenet ekskommunikasjon, protestantiske fundamentalister fordømmer kjetteriets farer, og av og til kan gudfryktige familier slå hånden av barn som gifter seg utenfor deres tro eller konverterer til en annen religion. Men disse sanksjonene har ikke den offentlige eller private tyngden de en gang hadde. De er de rituelle gestene til religiøse dogmatikere som har mistet sin ubestridte autoritet i pluralistiske og sekulære kulturer.

IV. APOSTASI I NÅTIDEN

I de siste tretti år har apostasi nok en gang blitt et tema både i offentlige og private kretser, selv om behandlingen av nåtidens apostater, som nevnt over, ikke ligner så mye på hvordan apostater ble betraktet i fortiden. Siden 1960-årene har forskjellige nye religiøse bevegelser dukket opp i alle moderne demokratiske samfunn. Mange av disse religiøse minoritetsbevegelsene setter «totalitære» krav til medlemmene sine, idet de krever total oppslutning om sine religiøse lærer og fullkommen hengivenhet til sitt religiøse samfunn. Andre nye religioner krever ikke total fordypelse fra alle medlemmer i sitt felles liv og sin felles misjon, men krever likevel streng overholdelse av doktrinære, etiske og rituelle standarder. Alle nye religioner har anskuelser og praksiser som avviker fra de tradisjonelle religionene. På grunn av disse strenge kravene er det ikke overraskende at noen av dem som blir involvert, snart bestemmer seg for at en bestemt religiøs bevegelse ikke er noe for dem, og forlater den. At de går sin vei, går vanligvis upåaktet hen, siden de fleste av de involverte personene betrakter sin tidligere erfaring positivt, som enda et skritt på sin egen åndelige reise.

Men i kontrast til det ovenstående finnes det, blant dem som frivillig går sin vei, noen få avhoppere som er blitt beryktet gjennom offentlig å angripe sine tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter gjennom pressen og i rettssalene. Slike apostater er velkomne kilder til informasjon for en allmennhet som både er nysgjerrig og fryktsom med hensyn til disse uvante nye religionene, og behandles derfor ofte som oppsiktsvekkende tilfeller i stedet for som sosialt utstøtte. Som vi skal se nedenfor, er det imidlertid slik at verken det stillferdig påskjønnende tidligere medlemmet eller den høylydt klandrende apostaten fra en ny religiøs bevegelse kan tas som en objektiv og autoritativ fortolker av den religiøse bevegelsen som han eller hun tidligere tilhørte.

IV.I. FORSKJELLIGE MÅTER Å GÅ SIN VEI PÅ

Det er en utbredt misoppfatning blant det generelle publikum at det bare sjelden er en frivillig og positiv opplevelse når noen går ut av en ny religiøs bevegelse. Bildet av nye religioner som ytterst ensrettede grupper som kontrollerer sine medlemmers tanker og handlinger gjennom forskjellige former for «tankekontroll»-teknikker, er dypt forankret i allmennhetens fantasi, takket være propagandaen fra anti-sekt-grupper og medienes fiksering på skrekkehistorier fra tidligere medlemmer. Selv mange tidlige akademiske beskrivelser av nye religiøse bevegelser viderebrakte denne feilaktige forestillingen ved nesten utelukkende å basere studiene sine på apostater som med makt ble skilt fra sine tidligere religiøse forbindelser, enten gjennom tvangsmessig deprogrammering eller tvangsinnleggelse på sykehus. Men et antall nylige

akademiske studier (f.eks. James A. Beckford, *Cult Controversies: The Societal Response to New Religious Movements*, London, Tavistock Publications, 1985, Stuart A. Wright, *Leaving Cults: The Dynamics of Defection*, Washington D.C.: Society for the Scientific Study of Religion, 1987) har tydelig vist at det finnes to svært forskjellige typer apostasi, som i sin tur kan korreleres med to svært forskjellige apostatvurderinger av nye religiøse bevegelser.

Kun et lite mindretall av alle frafall fra nye religiøse bevegelser er resultatet av apostasi gjennom tvang. Forsøk på å «redde» en gitt person med makt fra en ny religiøs bevegelse er alltid startet av utenforstående. Slektninger som er imot en persons involvering i en ny religion, står overfor et dobbelt problem – hvorfor den personen tilsluttet seg og hvordan den personen kan skilles fra denne religionen.

Det første spørsmålet blir typisk besvart med en forklaring om «hjernevask», noe som i sin tur rettferdiggjør «deprogrammering» som en løsning på det andre problemet. Hjernevaskscenariet «forklarer» hvordan det er mulig at en konvertitt til en ny religion tar til seg og forsvarer det som for den utenforstående fremstår som slike absurde anskuelser og praksiser. Den aktuelle personen ses på som et offer for forskjellige psykologiske og sosiologiske tankekontrollteknikker. Gitt den omstendigheten, er det bare én måte å redde denne personen på, nemlig en eller annen dramatisk form for inngrep som vil frigjøre individet fra et slikt slaveri. Kidnapping og deprogrammering med makt, eller juridisk umyndiggjøring og sykehusinnleggelse, rettferdiggjøres som de nødvendige midlene for å redde villedede og manipulerede tilhengere av nye religioner fra seg selv. I en eller annen form er påstander om hjernevask og rettferdiggjørelser av deprogrammering grunnlaget for alle slike «redningsoperasjoner».

Grunnet deres store synlighet i kritiske medieoppslag og rettssaker mot deres tidligere religiøse forbindelser, har slike personer som har blitt apostater gjennom bruk av tvang, bidratt til å fremme kontroversene som omgir nye religiøse bevegelser. Deres tilgjengelighet som «sekt-overlever» gjør dem til godt mediestoff, og dette er ofte den eneste informasjonen om nye religiøse bevegelser som allmennheten får tilgang til. På dette stadiet i prosessen fungerer den logiske forbindelsen mellom hjernevask og deprogrammering i omvendt rekkefølge. Selve det faktum at deprogrammeringsprosessen «virker», tas som bevis, både av bekymrede utenforstående og av en del tidligere medlemmer, på at hjernevask-scenariet er sant. Den plutselige og radikale endringen i personens tro og atferd, frembrakt av deprogrammering, anses som et klart bevis på at personen som er hentet ut, faktisk var et offer for, kanskje til og med fange i, en ondsinnet religion. Det faktum at de «fikk sin kjære tilbake», ansporer dessuten pårørende til å hjelpe andre med å «få barna sine tilbake», ved å offentliggjøre historien sin og ved å støtte anti-sekt-organisasjonene

som støttet dem. På denne måten har en liten prosentdel apostater og deres «redningsmenn» formet (eller mer korrekt forvrengt) offentlighetens oppfatning av alle avhoppere fra nye religiøse bevegelser.

Stikk i strid med hva som er den offentlige oppfatning, er størstedelen av frafall fra nye religiøse bevegelser et spørsmål om frivillig apostasi. Dessuten vil det store flertallet av dem som slutter av egen fri vilje, snakke positivt om visse aspekter ved de tidligere opplevelsene sine. Selv om de gjerne forteller om hvordan en bestemt religiøs bevegelse ikke kunne oppfylle deres personlige forventninger og åndelige behov, har mange frivillige avhoppere funnet måter til å bevare noen forsonende verdier fra sine tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter.

Men det finnes enkelte frivillige apostater fra nye religiøse bevegelser som forlater dem dypt forbitret og voldsomt kritiske overfor sine tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter. Dynamikken i deres adskillelse fra en religiøs gruppe de en gang var nært knyttet til, kan sammenlignes med et ekteskap som ender i en forbitret separasjon og skilsmisse. Både ekteskap og religion krever en betydelig grad av engasjement. Jo mer involvert man er, desto mer traumatisk er bruddet. Jo lenger engasjementet har vart, desto mer presserende er behovet for å bebreide den andre for det mislykkede forholdet. Langvarige og sterkt involverte medlemmer av nye religiøse bevegelser som med tiden blir desillusjonert med hensyn til religionen sin, legger ofte all skyld på sine tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter. De forstørrer små feil til enorme onder. De vender personlige skuffelser til ondsinnede svik. De vil til og med fortelle utrolige usannheter for å skade sin tidligere religion. Ikke overraskende appellerer disse apostatene, ofte i ettertid, til de samme hjernevask-scenarier som vanligvis blir tatt i bruk for å rettferdiggjøre tvangsadskillelse fra nye religiøse bevegelser.

IV.II. TAKTIKK FOR GJENINNTREDEN

Løsrivelse fra tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter er bare halvparten av prosessen med å fornekte ens tro på en ny religiøs bevegelse. Apostaten står, uansett om det skjer frivillig eller under tvang, overfor de mer fryktinngytende oppgavene med å vende tilbake til den dominerende kulturen og med å gjenforme en ny identitet og et nytt syn på verden. Gjeninntreden betyr sjelden bare å vende tilbake til livsstilen og verdenssynet man hadde før man sluttet seg til en ny religiøs bevegelse. Den «fortapte» sønn eller datter vender tilbake som en forandret person, som bringer med seg et helt sett av erfaringer som på en eller annen måte må forklares og integreres i en ny psykologisk og sosial situasjon. Denne overgangen påvirkes ofte av familiesystemer, sosiale nettverk, religiøse grupper, utdanningsinstitusjoner og anti-sekt-organisasjoner. Ikke overraskende farger innflytelsen fra disse gruppene i stor grad apostatens fortolkning av tidligere religiøse aktiviteter og forbindelser.

Uansett hvordan apostater drar sin vei, må de ta hensyn både til sin tidligere omvendelse til og den etterfølgende adskillelsen fra en ikke-tradisjonell religiøs bevegelse. De får ofte den selvrettferdiggjøringen de søker, fra anti-sekt-organisasjoner eller fundamentalistiske religiøse grupper, som begge gir dem hjernevask-forklaringene for å rasjonalisere deres plutselige troskap overfor og like plutselige oppgivelse av en ny religiøs bevegelse. Informasjonen som disse gruppene skaffer til veie, er vanligvis uhyre negativ og svært fordomsfull overfor organisasjonen som er forlatt. Mer nøyaktig, disse gruppene forsyner dem med *lingua franca* for å fortelle sine fortellinger om forførelse og frigjøring. Mange sosiologer har påpekt at disse biografiene om «sekt-overlevelse» er ytterst stiliserte beretninger som røper innflytelsen fra lånte scenarioer om fangenskap og befrielse – hver beretning er en innstudert historie om sosial isolasjon, emosjonell manipulasjon, fysisk nød, økonomisk utnyttning og hypnotisk kontroll. Disse «skrekkhistoriene» tjener både til å unnskyldte den enkelte apostaten og til å beskyldte den nye religionen for irrasjonell tro og umoralsk atferd. De nærer og former også allmennhetens oppfatninger av de nye religionene som farlige trusler mot religionsfrihet og sivil orden. Gitt denne negative pressen, blir selv de apostatene som ikke faller inn under den direkte påvirkningen fra anti-sekt-organisasjoner eller fundamentalistiske religiøse grupper, ofte påvirket av deres negative portretter av religionen de har forlatt.

V. KONKLUSJONER

Den ovenstående analysen viser klart at selv om det finnes en viss forekomst av apostasi i nye religiøse bevegelser, bærer det store flertallet av mennesker som løsriver seg fra disse uortodokse religionene, intet varig nag mot sine tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter. Selv om de åpent erkjenner hvordan deres religiøse behov og håp ble skuffet, kan de innse at deres tidligere opplevelser hadde en viss positiv mening og verdi. I kontrast til dette finnes det et langt mindre antall apostater som er dypt engasjert i å miskreditere, eller helst ødelegge, de trossamfunn som en gang krevde deres lojalitet. I de fleste tilfeller ble disse apostatene enten adskilt med tvang fra sine religiøse samfunn gjennom familiemedlemmers og anti-sekt-gruppers inngripen, eller kom snart under påvirkning fra anti-sekt-grupper og -litteratur etter frivillig å ha hoppet av fra en ny religiøs gruppe.

Det kan ikke benektes at disse engasjerte og svorne motstanderne av de nye religionene presenterer et forvrengt syn på de nye religionene overfor allmennheten, akademia og domstolene, i kraft av sin beredvillighet til og iver etter å vitne mot sine tidligere religiøse forbindelser og aktiviteter. Slike apostater handler alltid ut fra et scenario som rettferdiggjør dem selv ved å flytte ansvaret for handlingene deres til den religiøse gruppen. De forskjellige hjernevask-scenarioene som så

ofte males frem mot de nye religiøse bevegelsene, har i overveldende grad blitt tilbakevist av samfunnsforskere og religionsforskere som ingenting annet enn kalkulerte forsøk på å miskreditere ukonvensjonelle religioners anskuelser og praksiser i myndighetenes og den offentlige menings øyne. Ansvarlige journalister, akademikere og jurister kan neppe betrakte slike apostater som pålitelige informanter. Selv beretninger fra frivillige avhoppere som ikke bærer nag, må brukes med varsomhet, ettersom de fortolker sin tidligere religiøse erfaring i lys av nåværende forsøk på å gjenetablere sin egen identitet og selvaktelse.

Kort sagt later det til at apostater fra nye religioner *ikke* oppfyller standarden for personlig objektivitet, profesjonell kompetanse og informert forståelse som kreves av ekspertvitner.

LONNIE D. KLIEVER

Dallas i Texas

24. januar 1995

